

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

MEDDELELSER

fra

den private Realskole i Aarhus

(Nr. 6)

1878

af

P. B. Fenger,

Cand. theol., Skolebestyrer.

Aarhus.

Brødr. Backhausens Bog- & Stentrykkeri.

Indvielsen af Skolelokalet.

Som allerede omtalt i de Meddelelser, der udsendes forrige Aar, er Skolen i udvortes Henseende undergaaet den væsentlige Forandring, at den fra det lejede Lokale i Klostergade er flyttet til det ifjor indkjøbte Lokale paa Nørrebrogade Nr. 6. Ved velvillig Imødekommen fra den tidligere Lejer (det militære Sygehus), hvorfor jeg herved aflægger min Tak, lykkedes det at faa de temmelig betydelige Arbejder ved Ombygningen saa vidt fuldførte, at Skolen efter en mindre Ferie kunde begyndes i det nye Lokale kort efter Oktober Flyttedag; men da enkelte mindre Arbejder først kunde udføres i Juleferien, blev Indvielsen opsat til den første Skoledag i det nye Aar, den 7de Januar.

Paa denne Dag samledes, foruden Skolens Lærere og Elever, en stor Mængde af Elevernes Forældre og Slægtninge og en Del særlig indbudte, hvoriblandt Hs. Højærværdighed Biskoppen, Medlemmer af Skoledirektionen, Skoleudvalget og Byraadet, Friskolens Overlærer og Lærere samt en Del Lærere fra Landet. Efter at en Salme var afsunget, holdt Hs. Højærværdighed Stiftsprovst Sørensen Indvielsestalen*), hvori han navnlig

---

*) Desværre ser jeg mig ikke i Stand til at meddele Stiftsprovstens varme, hjertelige og kjærlige Tale, da de Optegnelser, der laa til Grund for den, ere bortkomne for ham, hvad saa meget mere maa beklages, som den sikkert vilde have været et kjært Minde for Skolens Elever og deres Forældre.

fremhævede, at Skolens Gjerning ikke maatte betragtes, som noget paa den Maade afsluttet, at de, der gik ud af den, vare fuld færdige i Kundskaber og Udvikling, men at den skulde lægge en Grund, hvorpaa der senere kunde arbejdes videre. Han indviede derpaa Skolen i den treenige Guds Navn og sluttede med en Bøn for Skolen og dens Virksomhed.

Efter at en Salme var afsunget, holdt Skolens Bestyrer nedenstaaende Tale. Højtideligheden sluttede med en Salme, hvorefter en Del af de tilstedeværende toge Skolens Lokaler i Øjesyn.

For ret at kunne forstaa og bedømme en Livsgjerning, er det nødvendigt at se den under to Synspunkter: hvordan er selve Arbejdet, og hvad Frugt og Betydning har det for den, der udfører det, og for Samfundet, hvori han lever? Til mig som Lærer er det ofte blevet sagt: Hvor kan De dog finde Dem i Lærergjerningens Ensformighed? Det er jo Aar ud og Aar ind, Klasse efter Klasse det samme og altid det samme. Og hvad Løn har De saa for det? De slider Dem op under Støj og Spektakkel, under Tugtelse og Ros; det maa da være ret et utaknemmeligt Arbejde. Ja, her have vi de to Synspunkter; men se vi nøjere til, tror jeg nok at kunne sige, at Lærergjerningen i begge Henseender maa kunne tilfredsstillende, skjønt den naturligvis, som alt her i Verden, har sine Skyggesider.

At der er Ensformighed i Lærergjerningen, kan naturligvis aldrig nægtes; navnlig er der jo meget, i alt hvad der vedrører Begyndelsesgrundene, som gjentager sig Aar for Aar uden synderlig Variation; men den Slags Ensformighed findes i alt Arbejde, ikke alene i Haandværket, hvor Stykke efter Stykke i det uendelige gjøres færdigt paa samme Maade, af samme Materiale

og med de samme Redskaber, men ogsaa i al Handel, hvor de samme Varer maa afvejes og maales, de samme Spørgsmaal høres og besvares, de samme Bestillinger gjøres, Kasser udpakkes, indpakkes og forsendes paa samme Maade. Og hvor megen Ensformighed er der ikke ialt Kontorarbejde, det samme evige Skriveri, de samme Beregninger, de samme Sammenlægninger af Tal? og jeg kunde gennemgaa de fleste Arbejder paa denne Maade.

Det kan altsaa ikke være den Ensformighed, som er almindelig for alt Arbejde, der menes, men der maa tænkes paa en Ensformighed, som skulde være særegen for Lærergjeringen; men at en saadan findes, er en fuldstændig Misforstaaelse. Bag Ensformigheden ligger der netop her mere end de fleste andre Steder en uendelig Afvexling skjult. Enhver maa dog indrømme, at enhver Gjerning, der direkte vedrører og beskæftiger sig med Mennesket, maa have størst Interesse, og det kan da heller ikke være andet, end at den Gjerning, der har til Formaal at udvikle, danne og lede Barnets Aandsevner fra den Tid, det begynder at kunne forstaa, og til det skal gaa ud i det praktiske Liv, maa have en ganske særlig Interesse.

Naar et Barn overgives til Skolen, er det jo næsten som en tom Tavle, der venter paa at beskrives; det har Muligheder og Spirer i alle mulige Retninger, baade til det gode og onde; men disse Muligheder skal blive til Virkelighed, disse Spirer skal udvikles og udfoldes, Anlæg og Evner skal udfindes, Karakter og Vaner skal iagttages, og ikke to Børn ere ens, ikke to Klasser blot tilnærmelsesvis ligedanne. Her er virkelig ikke Ensformighed, men den rigeste Afvexling. Hvad én lærer hurtigt, lærer en anden langsomt, en tredie kun med Nød; hvad der gjør stærkt Indtryk paa én, gjør kun svagt Indtryk paa en anden og maaske slet intet paa en tredie. Her er nok at tage fat i, og den, der gjør

det med Alvor, skal snart fornemme, at der ikke er Tid til at kjede sig over Ensformighed, men at han snarere vil faa Lejlighed til at beklage sig over, at Tiden ikke kan slaa til.

Og saa lidt som Arbejdet er ensformigt, er det utaknemmeligt. Det var sørgeligt, hvis nogen Lærer for Alvor maatte sige: Jeg har slidt mig op under Støj og Spektakkel, under Tugtelse og Ros, og det uden at faa saa meget som Tak derfor. Men jeg tror ogsaa, at den Lærer, der siger saaledes, aldrig har forstaaet sin Gjerning til Bunds, og heri ligger det sørgelige. Det kan vel ikke nægtes, at der i Lærergjeringen forekommer mange Skuffelser, at det ikke sjældent sker, at de Evner, som man havde ventet sig noget særdeles af, ligesom svinde bort mellem ens Hænder, og at den, man troede fortrinsvis at kunne stole paa, skuffer Tilliden; men, Gud ske Lov, det modsatte kan lige saa godt finde Sted, og jeg kunde fra den forholdsvis korte Tid, jeg har været her ved Skolen, nævne flere Exempler derpaa. Det kan vel heller ikke nægtes, at Tak ikke altid er den Løn, man høster for sit Arbejde; men er dette ikke ogsaa for meget forlangt? Det Arbejde, der anvendes, og den Flid, man gjør sig, bærer Lønnen i sig selv, og selv om det ikke bliver udtalt, skulde det dog være mærkeligt, om ikke ethvert Menneske har følt ved given Lejlighed, at mangan en udviklet Følelse, korrekt Tankegang eller kraftig Handling skyldes Paavirkning fra den eller den bestemte Lærer.

Skolens Gjerning staar jo ved Siden af og skal udfylde Hjemmets, og da Barnet tilbringer saa længe en Tid paa Skolen og faar saa mange Indtryk der, og da Skolen kun har det Formaal at beskjæftige sig med Barnet, medens Hjemmet har Krav i mange andre Retninger, saa kan Skolens Betydning ofte komme til at overgaa Hjemmets i Henseende til Barnets Udvikling, ikke alene i Retning af Kundskab, hvad der jo er naturligt, men

ogsaa i mange andre Henseender. Derved ses klart, at enhver Lærer faar sit Ansvar, og enhver, der forstaar og føler dette Ansvar, hans Arbejde vil aldrig blive utaknemmeligt.

Noget, der her altid vil faa stor Betydning, er, hvad Aand der gaar gennem Skolen, hvorved jeg forstaar: det Forhold, som Lærerne staa i til hinanden indbyrdes og til Eleverne, og det Forhold, Eleverne staa i til hinanden indbyrdes og til Lærerne. Lærernes Forhold er her i Almindelighed det afgjørende; er det godt, er Forholdet mellem dem og Eleverne indbyrdes ogsaa godt, Aanden er god; men er det slet, bliver Aanden slet. Det kan ikke undgaas, at Skolens Bestyrer her maa blive den toneangivende, og heller ikke, at han ogsaa paa dette Punkt maa faa det største Ansvar. Dette har jeg personligt ofte følt, og jeg skal da her kortelig gjøre Rede for de Grundprincipper, der har ledet mig, og som jeg har stræbt at følge, om jeg end langt fra endnu har naaet at gjøre dem gjældende i det Omfang, jeg ønsker.

Enhed i det væsentlige, Frihed i det uvæsentlige, Kjærlighed i alt. Det er et gammelt Ord, udtalt af en af Kirkefædrene, vel ikke med Hensyn paa Skolegjerningen, men paa den kristne Menigheds indbyrdes Forhold; men det forekommer mig at være betegnende ogsaa for Skolegjerningen, og jeg har som sagt i den Tid, jeg har forestaaet Skolen, søgt at gjøre disse Principper gjældende. Men hvad er saa her det væsentlige? Det er først og fremmest, at hele Skolegjerningen er en Gjerning i Herrens Tjeneste, og at intet strider herimod, hverken i Lærernes Forhold til hinanden, i deres Forhold til Eleverne eller i disses indbyrdes Forhold. At Religions-Undervisningen bliver ledet i ret kristelig Aand, at Barnet lærer, at det gavner det ikke, om det slugte al Verdens Visdom, naar det tabte sin Tro, at det lærte alle Færdigheder, naar det mistede sit

Haab, og at det vandt Anseelse og Agtelse, naar det mistede sin Kjærlighed. Endvidere at der ikke i Lærernes Forhold til hinanden eller Eleverne er noget, der giver Forargelse, og at der heller ikke i Elevernes Forhold til hinanden taales noget, der kunde give Forargelse og forlede de svage, men at alt, hvad der ses af denne Art, rettes og straffes. Dernæst er det væsentligt, at Eleverne bringes saa vidt i hvert enkelt Fag, som deres Evner tillade, og de Forældre, der betro Børnene til Skolen, kunne fordre, at Lærerne hermed hjælpe hinanden, at de hver for sig herfor gjøre deres bedste, og at Kammeraterne gjensidig ikke hæmme eller forstyrre, men hjælpe hinanden. Endvidere er det væsentligt, at Disciplinen iagttages, at ikke den ene Lærer opholder sig over den anden, hverken indbyrdes eller endnu mindre til Disciplene, og at ingen af Lærerne taaler, at en Discipel gjør en nedsættende Bemærkning om hans Medlærer, lige saa lidt som han taaler, at der i en Klasse er Uro og Forstyrrelse, naar der skal være Ro. Og endelig er det væsentligt, at Eleverne staa i det rette Kammeratskabs-Forhold til hinanden, der ikke, som Elever saa ofte ere tilbøjelige til at tro, bestaar i at hjælpe hinanden med Skjælmsstykker, men at hjælpe hinanden, hvor det er værd at hjælpe, at forstaa en Spøg som en Spøg, at kunne dele med sine Kammerater, ja at kunne lide for sine Kammerater, hvis det fordres.

Men i det uvæsentlige skal der være Frihed. Om der i Mathematik eller Regning gaas frem efter det ene eller det andet System, om der bruges den ene eller den anden Lærebog, er mig det samme, naar kun Kundskabsmaalet og den praktiske Færdighed naas. Om der i Grammatiken begyndes forfra eller i Midten, det overlader jeg uden Vægning til Læreren. Om man i Historie, Geografi eller Naturhistorie gaar frem efter Bogen og dertil knytter Fortælling, eller omvendt, maa enhver Lærer selv om; jeg har mit System og følger det, men

jeg lader enhver af Lærerne følge sit, hvis han tror, at det bedre passer for ham, og mener bedre at kunne arbejde dermed. Og om Disciplinen opretholdes paa den ene eller den anden Maade, om én Lærer taler til Elevernes Æresfølelse, en anden ikke, om én straffer paa denne Maade, en anden paa en anden, om Eleverne bærer sig ad paa den ene eller den anden Maade for at holde over god Tone i deres Klasse, — det er mig det samme. Eleverne maa have Frihed til at lege og tumle sig, som de vil, naar de kun ikke finde paa farlige Lege, og naar kun Sømmelighed og Anstændighed iagttages.

Men under alt dette maa man mærke Kjærlighedens Aand. Jeg vil nødig misforstaas. Hermed mener jeg ikke denne modbydelige, vandle Fornemmelse, der ikke kan taale et raskt Tag, et kraftigt Ord eller en djærv Optræden, og jeg vilde betragte det som en utilgivelig Mangel, hvis dette Føleri skulde faa Overhaand, navnlig i en Drengeskole. Jeg mener ikke, for at De kunne forstaa mig, at den ene Lærer ikke skulde kunne sige den anden Sandheden, og det endogsaa meget alvorligt, heller ikke at en Lærer altid skal bruge milde og blide Ord og aldrig anvende en Tugtelse, og heller ikke, at Eleverne altid skulle tage med Glacéhandsker paa hinanden. Men jeg mener, at selv om man siger hinanden Sandheden alvorligt, saa behøver man dog aldrig at sige den ukjærligt eller saarende, og selv om en Lærer anvender en stræng Revselse, saa behøver han dog aldrig at anvende den haardhjærtet, men kan godt gjøre Forskjel mellem Børnenes Karakterer og behøver navnlig aldrig at anvende Prygl systematisk, og selv om Eleverne tage haardt paa hinanden, saa maa de dog aldrig tage raat. †

En Lærer maa aldrig faa Indtryk af, at han er ugleset eller overset blandt sine Medlærere, et Barn maa aldrig faa Indtryk af, at Læreren vil hævne sig paa det, eller at Kammeraterne vil kue det.

Arbejdes der nu i Skolen paa denne Maade, og man stadig og paa alle Punkter mærker denne Enhed, denne Frihed og denne Kjærlighed, saa vil Arbejdet heller aldrig blive utaknemmeligt, og der er ingen Tvivl om, at Elevernes Aand vil blive præget deraf og at Skolen senere i Livet vil blive mindet med Tak. Gid vi kun ret kunde blive enige om at arbejde i denne Retning, baade Lærere og Elever, det er mit Ønske, mit Haab og min Bøn.

I en privat Skole som denne, der hverken har Understøttelse af Kommune eller Stat, men hvor alt: Lærerløn, Husleje, Inventarium, Reparationer, Undervisningsmateriel o. s. v. skal udredes af Skolen selv, kan det ikke være andet, end at Pengespørgsmaalet altid maa faa en stor Betydning; og naar man ser hen til, hvad Betydning god Undervisning har for hele Livet, og hvilke Bekostninger, der følge med den Uddannelse, Skolegjerningen kræver, samt at gode Lærere ogsaa baade fordre og kunne fortjene gode Lønninger, saa maa vist enhver indrømme, at de Skolepenge, der fordres, og som omtrent ere ens ved alle Skoler af denne Art udenfor Kjøbenhavn, ingenlunde ere for høje.

Af meget væsentlig Betydning for en Skole maa det altid være, at have et godt Skolelokale; dette er det nu lykkedes os at faa, og jeg tror at kunne sige, at det Lokale, vor Skole nu har, hører til de bedste Privatskole-Lokaler i Landet, baade i Henseende til Klasseværelsernes Størrelse, Højde og Lys, og i Henseende til Luft og Legeplads. Men at et saadant Lokale ikke kan faas uden betydelige Pengeofre, vil enhver indse, og det er da mit Haab, at dette maa erkjendes og at Skolen ikke maa savne Støtte, hverken hos Elevernes Forældre eller vor Kommune, til at bære de store Udgifter, den er kommen i, og samtidig kunne give sine Lærere en bedre Løn og anskaffe mere Undervisningsmateriel, end der nu findes.

Skoleefterretninger.

Til Afgangsexamen forrige Sommer indstilledes følgende Elever:

1. Ludvig Andersen, Plejesøn af Husmand S. Christensen, Vindinge; f. $14/4$ 1861.
2. Sophus Erhard Borch, Søn af Fuldmægtig B., Aarhus; f. $15/10$ 1861.
3. Carl Fredrik Brasch, Søn af Sekretær B., Aarhus; f. $8/10$ 1862.
4. Ludvig Henrik Bæhr, Søn af afd. Sejlmager B., Aarhus; f. $18/7$ 1862.
5. Ulrik Dræbye, Søn af afd. Toldforvalter D., Skanderborg; f. $1/1$ 1862.
6. Jakob Enemark, Søn af Skovfoged E., Fløystrup; f. $24/1$ 1862.
7. Fritz Christian Frederiksen, Søn af Lokomotivfører F., Aarhus; f. $11/12$ 1861.
8. Peter Vincentz Kyster, Søn af afd. Slagter K., Aarhus; f. $18/10$ 1862.
9. Morten Langberg, Søn af Kjøbmand L., Grenaa; f. $12/2$ 1861.
10. Jens Jensen Lassen, Søn af Gaardmand L., Elsted; f. $1/11$ 1860.
11. Christian Frederik Vilhelm August Osterwaldt, Søn af Maskinmester O., Aarhus; f. $15/8$ 1861.
12. Adolph Cristian Petersen, Søn af Telegrafinspektør P., Aarhus; f. $29/9$ 1861.

13. Henrik Emil Rasmussen, Søn af Kjøbmand R., Aarhus; f. $^{11}/_{11}$ 1863.
14. Jakob Peter Ryberg, Søn af Kaptejn R., Aarhus; f. $^1/_{11}$ 1861.
15. Sophus Schrøder, Søn af afd. Skovrider S.; f. $^{17}/_1$ 1861.
16. Laurits Simonsen, Søn af Gartner S., Aarhus; f. $^{14}/_3$ 1862.
17. Severin Andreas Sørensen, Søn af Gjæstgiver S., Aarhus; f. $^{11}/_2$ 1863.
18. Anton Lauritz Thomasen, Søn af Gaardmand T., Segalt; f. $^{17}/_5$ 1861.
19. Christian Madsen Dam Winther, Søn af afd. Tømmerhandler W., Aarhus; f. $^4/_{10}$ 1862.

Skriftlig Examen afholdtes den 2den, 3die, 4de og 5te Juni under Tilsyn af Pastor L. N. Balslev.

Mundtlig Examen afholdtes den 9de, 10de, 11te og 12te Juli. Som Censorer mødte Professor Simesen, som udsendt fra Ministeriet, og Professor Funch paa Skoledirektionens Vegne. Endvidere deltog, foruden Skolens Lærere, i Bedømmelsen: Pastor Balslev, Overlærer Olsen, Overretssagfører Schwenn, Grosserer M. G. Bech, Fabrikant Leth og Lærer Müller.

De enkelte Karakterer ses af følgende Liste:

	Dansk.	Dansk Stil.	Tysk.	Historie.	Geograf.	Naturhistorie.	Arithmetik med praktisk Regning.	Geometri.	Skrivning og Tegning.	Points.
1. L. Andersen	mg. +	g. +	g. ÷	mg. ÷	mg.	ug. ÷	mg.	mg.	ug.	59 ² / ₃
2. S. Borch	ug. ÷	mg. ÷	mg. ÷	ug.	mg.	ug. ÷	g. +	mg. ÷	mg.	62
3. C. Brasch	mg. ÷	g.	tg. +	g. +	mg. ÷	g. ÷	g.	mg. ÷	mg. ÷	47
4. L. Bæhr	g. +	g.	g. ÷	tg. ÷	mg. ÷	g. ÷	g.	mg. +	ug. ÷	42 ² / ₃
5. N. Dræbye	mg. +	mg. ÷	mg.	ug.	ug.	mg.	g. +	mg.	mg.	63 ¹ / ₃
6. J. Enemark	mg.	mg. ÷	g. +	mg.	ug. ÷	mg.	mg. +	ug. ÷	mg. +	63
7. F. Frederiksen	g.	g. +	tg. ÷	g.	g. +	mg. ÷	g.	tg. +	mg.	40 ¹ / ₃
8. P. Kyster	mg. ÷	g.	g.	g. +	g. ÷	ug. ÷	mg. +	mg.	mg.	54 ² / ₃
9. M. Langberg	ug. ÷	ug. ÷	ug. ÷	mg. +	mg.	ug.	ug. ÷	mg. +	ug.	68 ¹ / ₃
10. J. Lassen	ug. ÷	mg. ÷	mg. ÷	mg. +	mg.	mg.	ug. ÷	mg. +	mg.	63 ² / ₃
11. V. Osterwaldt	g.	g. ÷	tg. ÷	g.	g.	g.	tg. ÷	g.	mg. ÷	31 ¹ / ₃
12. A. Petersen	ug. ÷	mg. ÷	g.	ug. ÷	mg.	g. ÷	mg.	ug. ÷	mg. +	59 ¹ / ₃
13. H. Rasmussen	ug. ÷	mg.	mg.	ug. ÷	ug.	ug. ÷	mg.	mg. +	ug. ÷	67
14. J. Ryberg	mg.	g.	g. ÷	mg. ÷	g. +	mg.	ug.	ug. ÷	mg. +	57 ² / ₃
15. S. Schrøder	ug. ÷	g.	g. ÷	mg. ÷	g.	g.	mg. ÷	mg. +	mg.	53 ¹ / ₃
16. L. Simonsen	mg. +	g.	g. +	mg.	ug. ÷	mg. +	mg.	ug.	ug. ÷	62 ² / ₃
17. A. Sørensen	g. +	g.	g. ÷	mg. +	mg. +	mg.	ug. ÷	mg. +	mg.	58
18. L. Thomasen	mg.	mg. +	mg. ÷	ug.	ug.	ug.	ug. ÷	ug. ÷	mg. +	67 ¹ / ₃
19. C. Winther	ug. ÷	mg. ÷	g. +	ug. ÷	ug. ÷	ug. ÷	ug. ÷	mg. +	mg. +	65

Til at bestaa Examen udfordres 25 Points, til at bestaa med Udmærkelse 68 Points. Alle Eleverne bestode, M. Langberg med Udmærkelse, medens L. Thomsen manglede $\frac{2}{3}$ Point og H. Rasmussen 1 Point.

De skriftlige Opgaver vare:

Dansk Stil.

- 1) En Skildring af Christian den fjerdes Personlighed og Virksomhed i Freden.
- 2) Om Samfærdselsmidlerne til Lands og til Vands i ældre og nyere Tid.

Regneopgave I.

- a) A. i Kjøbenhavn kjøber 400 Yards Klæde i England for $9\frac{21}{31}$ sh. pr. Yard; Forsendelses-Omkostningerne til Danmark ere $3\frac{1}{3}$ pCt. af Indkjøbsprisen. Han sælger hele Partiet til B. i Aarhus med en Fortjeneste af 5 pCt., men modtager Betalingen i Rug til en Pris af 12 Kr. pr. Tønde. Rugen sælger han efter en Svinding af 2 pCt. for 15 Kr. 50 Øre pr. Tønde. Hvor mange Tønder Rug modtog han, hvor stor er hans Fortjeneste, og hvor mange pCt. er tjent? (1 £ = 20 sh. = 17 Kr. 90 Øre.)

b)
$$\frac{(5,2436) \sqrt[3]{5}}{\frac{5}{\sqrt{0,026347}}}$$

søges med den Nøjagtighed, femcifrede Logarithmer kunne give.

Regneopgave II.

- a) I et Paralleltrapez ere de parallelle Sider 3,5 Fod og 9 Fod; af de ikke parallelle Sider er den ene 7,5 Fod og den anden staar lodret paa de parallelle Linier. Af denne Figur tænkes frembragt et Legeme A., ved at lade den dreje sig om den mindste af de parallelle

Sider, og et Legeme B., ved at lade den dreje sig om den største. Hvor stor er Forskjellen mellem A.s og B.s Indhold og Overflader? ($\pi = \frac{22}{7}$.)

b) At forkorte Brøken:

$$\frac{\frac{1}{3} ab^2 \div a^2b \div a^3 \div \frac{1}{3} b^3}{\frac{1}{3} a^2b \div \frac{5}{3} ab^2 \div \frac{1}{3} b^3}$$

c) 11te Juni 1866 sætter A. 550 Kr. paa Rentes Rente til $4\frac{1}{2}$ pCt. p. A.; nogle Aar senere udsætter B. 590 Kr. til 3 pCt. om Halvaaret. Naar deres Kapitaler den 11te Juni 1877 ere lige store, saa kan der udregnes, hvor meget hver da kan hæve, og hvilket Aar B. satte sin Kapital paa Rente.

Skolens Lærere og Elever.

Fagene have været fordelt mellem Lærerne paa følgende Maade:

P. B. Fengler, Cand. theol., Skolens Bestyrer, har haft Dansk med 7de, 6te og 5te Kl., Historie med 7de, 6te, 5te, 4de og 3die Kl., Religion med 6te og 5te Kl.

Th. Nielsen, kongelig Translatør i Engelsk, har haft Mathematik og Regning med 7de Kl., Engelsk med 7de og 5te Kl., Skrivning og Tegning med hele Skolen.

F. Lyngbye, Cand. philol., Tysk med hele Skolen, Dansk med 3die Kl., Engelsk med 6te og 4de Kl.

V. Jensen Geografi med hele Skolen, Dansk med 4de og 2den Kl., Historie med 2den Kl. og Religion med 4de, 3die og 2den Kl.

J. Olesen Naturhistorie med 6te, 5te, 4de og 3die Kl., Mathematik og Regning med 5te Kl., Regning med 4de, 3die og 2den Kl.

Lærer Pedersen Naturhistorie med 7de Kl., Mathematik og Regning med 6te Kl.

Lærer Müller Sang med hele Skolen.

Frk. K. Bierre har haft Undervisningen i Forberedelses-
klassen, og
Sergent Selsted har forestaaet Gymnastik- og Svømme-
Undervisningen.

Skolen talte ved forrige Programs Affattelse 161
Elever. Af disse ere udgaaede

af 7de Klasse:

foruden de 19, der toge Examen, 20) J. N. Zacho,
21) J. Seidelin, 22) R. M. Sørensen, 23) C. Terndrup;

af 6te Klasse:

24) V. Biering, 25) A. Hansen, 26) J. Quist;

af 5te Klasse:

27) A. Andersen, 28) A. Christensen, 29) J. Dræbye,
30) V. Gregersen, 31) P. S. Holm, 32) A. Nisted,
33) O. Ovesen;

af 4de Klasse:

34) Vald. Christensen, 35) C. Richter, 36) J. Møllerup;

af 3die Klasse:

37) L. H. Andresen, 38) E. Svendsen (foreløbigt), 39)
M. Møllerup;

af 2den Klasse:

40) B. Friis, 41) P. Petersen v. Wöwern, og

af 1ste Klasse:

42) Vict. Christensen, 43) J. Holst, 44) P. Petersen, og
45) G. Brammer.

I Skolen ere følgende Elever indkomne

i 5te Klasse:

1) F. Friis, Søn af Musiklærer F., 2) C. Grasshoff; Søn
af afd. Bager G., 3) M. Jakobsen, Søn af Værtshus-
holder J., 4) C. Østergaard, Søn af afd. Arbejds-
mand Ø.;

i 4de Klasse:

- 5) F. Bang, Søn af Oliemøller B., 6) S. Christensen, Søn af afd. Handelsrejsende C., 7) H. Friis, Br. til Nr. 1, 8) H. Hansen, Søn af Gaardejer H., Skejby, 9) J. P. Hansen, Søn af Sognefoged H., Skejby, 10) J. C. Jørgensen, Søn af Dyr læge J., Klank, 11) G. Nielsen, Søn af Skolelærer N., Lyngby, 12) J. Pfefferkorn, Søn af Bogholder P., 13) P. S. Skriver, Søn af Gaardejer S. Ommestrup, Mørke, 14) Th. Yde, Søn af Skolelærer Y., Ebdrup;

i 3die Klasse:

- 15) P. Christensen, Br. til Nr. 6, 16) A. Christiansen, Søn af afd. Gaardejer C., Brabrand, 17) C. Enemark, Søn af Skovfoged E., Fløystrup, 18) O. Friis, Br. til Nr. 1, 19) Th. Funder, Søn af Kjøbmand F., Hundslund, Horsens, 20) S. Krause Jensen, Søn af Gaardejer J., Aastrup, Løgten, 21) E. Leth og 22) N. Leth, Sønner af Hotelejer L., 23) A. Nielsen, Søn af afd. Slagter N., 24) W. Nisted, Søn af Mægler N., 25) T. Overbye, Søn af Kjøbmand O., Skanderborg, 26) E. Svendsen, Søn af Fotograf S.;

i 2den Klasse:

- 27) A. Andersen, Søn af Gaardejer A., Brabrand, 28) V. Christensen, Br. til Nr. 6, 29) C. Friis, Br. til Nr. 1, 30) G. Grønbech, Søn af Kommissionær G., 31) J. H. Jensen, Søn af Gaardejer Petersen, Brabrand, 32) J. Jørgensen og 33) P. Jørgensen, Sønner af Kjøbmand J., 34) A. Koch, Søn af Propr. K., 35) R. Peterseu, Søn af Telegrafinspektør P., 36) C. Poulsen, Plejesøn af Kjøbmand Franch, 37) E. Ziegler, Søn af Slagter Z.;

i 1ste Klasse:

- 38) S. Andersen, Søn af forhv. Gaardejer A., 39) G. Frederiksen, Søn af Bogbinder F., 40) V. Gravesen, Søn af afd. Vejassistent G., 41) P. Kallesø, Søn af

afd. Skolelærer K., 42) H. Kaspersen, Søn af Kjøbmand K., 43) H. P. Meden, Søn af Grosserer M., 44) P. B. Petersen, Søn af Slagter P., 45) N. Pfefferkorn, Br. til Nr. 12, 46) H. Rising og 47) P. Rising, Sønner af afd. Kaptain R., 48) L. Rasmussen, Søn af Politibetjent R., 40) A. Sørensen, Søn af Kjøbmand S., St. Torv, 50) J. Sørensen, Søn af Gaardejer S., 51) M. Sørensen, Søn af Tobaksfabrikant S.

Der er altsaa 7 Elever flere indkomne end udgaaede, saa at Skolen nu tæller 168 Elever, fordelt i 7 Klasser. Fra næste Skoleaars Begyndelse vil der blive indskudt en 8de Klasse mellem nuværende 3die og 4de.

Skolepengene

ere i 1ste Kl. 4 Kr., 2den 5 Kr., 3die 6 Kr., 4de 7 Kr., 5te 7 Kr., 6te 7 Kr., 7de 8 Kr. og 8de 9 Kr. maanedlig. For Brødre gives 1 Kr. Moderation, den 4de Broder gaar frit. I Oktober Maaned betales 3 Kr. i Brændepenge og ved Indmeldelsen en Gang for alle 2 Kr. Skolepengene opkræves ved Regninger, der medgives Eleverne efter den 25de i hver Maaned (Efterbetaling), undtagen i Juli, da Skolepengene for denne Maaned opkræves under et med Skolepengene for Juni Maaned henimod denne Maaned Slutning. Børn, der begynde Skolegangen efter den 15de i Maaneden, betale kun halvt for den paagjældende Maaned. Udmeldelse maa ske inden den 25de i den Maaned, hvor Skolegangen ophører; sker den senere, maa der betales Skolepenge for næste Maaned.

I Skolen findes for Tiden 6 Fripladser; 10 Elever have særlig Moderation; baade Fripladserne og Moderationen bæres af Skolen selv. De Elever, der for Tiden have Fripladserne, ere: N. Petersen (7de Kl.), H. E. Wolf og S. Nielsen (6te Kl.), C. Rasmussen, N. Wachter og C. Østergaard (5te Kl.). Efter Ferien udgaa N. Pe-

tersen og S. Nielsen; den ene af de derved ledigblevne Pladser er tilstaaet en begavet Elev fra Friskolen, der har Overlærerens særlige Anbefaling, den anden gives til en Elev fra Skolen, der maa have vist baade Begavelse, Flid og god Opførsel og har gaaet mindst 1 Aar i Skolen.

Lærefagenes Fordeling ses af nedenstaaende Liste:

Fagene:	2. Kl.	3. Kl.	4. Kl.	5. Kl.	6. Kl.	7. Kl.
Dansk	9	8	6	4	4	3
Tysk	»	3	4	4	3	4
Engelsk	»	»	3	2	2	3
Religion	2	2	2	2	2	»
Historie	2	2	2	3	3	4
Geografi	2	2	2	2	2	3
Naturhistorie	»	2	2	2	2	3
Fysik	»	»	»	»	2	2
Arithmetik	»	»	»	2	2	3
Geometri	»	»	»	2	2	3
Regning	6	6	5	3	3	3
Skrivning	4	3	2	2	2	2
Tegning	2	2	2	2	2	2
Sang	1	1	1	1	1	«
Gymnastik og Svømning	2	2	2	2	2	»
Tilsammen...	30	33	33	33	34	35

Skolebøgerne.

De Bøger, der skulle bruges i det kommende Skoleaar, ere:

i 8de Klasse:

Kofods Verdenshistorie, Kochs Fædrelandshistorie, Erslevs Geografi Nr. 3 og Atlas Nr. 1, Feddersens Dyrerigets Naturhistorie, Strøms mindre Plantelære, Mortensens Fysik, Simesens Kemi, Matzens danske Læsebog IV., Bojsens Grammatik, Rungs tyske Læsebog, Løkkes mindre tyske Grammatik, Hoffmanns Meister Martin

og Hauffs Mährchen, Listovs engelske Læsestykker og Stiløvelser I., do. Læsestykker II., Rosings engelske Grammatik, Hansens Regnebog III. og IV., Simesens letfattelige Geometri og Arithmetik, en Logarithmetabel, et Bestik, Morgensangene, en Vidnesbyrdbog, et Par Gymnastiksko;

i 7de Klasse:

Kofods Verdenshistorie, Kochs Fædrelandshistorie, Erslevs Geografi Nr. 3 og Atlas Nr. 1, Feddersens Dyrerigets Naturhistorie, Strøms mindre Plantelære, Mortensens Fysik, Matzens danske Læsebog IV., Bojsens Grammatik, Texten til Danmarks Melodier, Rungs tyske Læsebog, Løkkes mindre tyske Grammatik, Ankjærs Stiløvelser med Ordsamling, Listovs Ledetraad i Engelsk II., Rosings Grammatik, Tangs Udtog af Müllers Bibelhistorie, Balslevs Lærebog, en Salmebog med Tillæg, Morgensangene, Simesens letfattelige Geometri og Arithmetik, Hansens Regnebog III. og IV., Petersens Tegnehefte Nr. 4, Sannes Træffeøvelser, en Vidnesbyrdbog, et Par Gymnastiksko;

i 6te Klasse:

Kofods Verdenshistorie, Kochs Fædrelandshistorie, Erslevs Geografi Nr. 3 og Atlas Nr. 1, Feddersens Dyrerigets Naturhistorie, Tangs mindre Bibelhistorie, Balslevs Lærebog, en Salmebog med Tillæg, Morgensangene, Matzens danske Læsebog 3die Del, Bojsens Grammatik, Texten til Danmarks Melodier, Rungs tyske Læsebog, Løkkes mindre tyske Grammatik, Ankjærs Stiløvelser med Ordsamling, Listovs Ledetraad i Engelsk I. og II., Rosings engelske Grammatik, Hansens Regnebog, en Tabel, Simesens letfattelige Geometri og Arithmetik, Petersens Tegnehefte, Sannes Træffeøvelser, en Vidnesbyrdbog, et Par Gymnastiksko;

i 5te Klasse:

Kofods Verdenshistorie, Handests Danmarkshistorie, Ers-

levs Geografi Nr. 3 og Atlas Nr. 1, Feddersens Naturens Bog, Angers Bibellhistorie, Balslevs Lærebog, en Salmebog med Tillæg, Morgensangene, Matzens danske Læsebog 3die Del, Bojsens Grammatik, Texten til Danmarks Melodier, Rungs tyske Læsebog, Løkkes mindre tyske Grammatik, Ankjærs Stiløvelser med Ordsamling, Listovs Ledetraad i Engelsk I., Rosings Grammatik, Stens Arithmetik og Algebra, Hansens Regnebog, en Tabel, Petersens Tegnehefte, Sannes Træffeøvelser, en Vidnesbyrdbog, et Par Gymnastiksko;

i 4de Klasse:

Handests Danmarkshistorie, Erslevs Geografi Nr. 3 og Atlas Nr. 1, Feddersens Naturens Bog, Angers Bibellhistorie, Balslevs Lærebog, en Salmebog med Tillæg, Morgensangene, Matzens danske Læsebog 3die Del, N. Andersens danske Sproglære 3., Texten til Danmarks Melodier, Toepfers Læsebog i det tyske Sprog efter Ahns Methode, Løkkes mindre Grammatik, Hansens Regnebog, en Tabel, Petersens Tegnehefte, Sannes Træffeøvelser, en Vidnesbyrdbog, et Par Gymnastiksko;

i 3die Klasse:

Handests Danmarkshistorie, Erslevs Geografi Nr. 4 og Atlas Nr. 1, Balslevs Bibellhistorie, Luthers Katekismus, en Salmebog med Tillæg, Morgensangene, Toepfers Lærebog i Tysk efter Ahns Methode, Agerskov, Nørregaard og Strøm: Dansk Læsebog, 3die Afdeling, N. Andersens danske Sproglære 3., Texten til Danmarks Melodier, Hansens Regnebog, en Tabel, Petersens Tegnehefte, Sannes Træffeøvelser, en Vidnesbyrdbog, et Par Gymnastiksko;

i 2den Klasse:

Handests Danmarkshistorie, Erslevs Geografi Nr. 4 og Atlas Nr. 1, Balslevs Bibellhistorie, Luthers lille Katekismus, en Salmebog med Tillæg, Morgensangene, Matzens danske Læsebog 2den Del, Texten til Dan-

marks Melodier, Hansens Regnebog, en Tabel, Petersens Tegnehefte 6, Sannes Træffeøvelser, en Vidnesbyrdbog, et Par Gymnastiksko;

i 1ste Klasse:

Fru Heyns Læsebog for smaa Børn, senere Matzens danske Læsebog I., Morgensangene, en Tabel.

Skrivebøger, Stilebøger o. s. v., som skulle bruges, ville Eleverne faa opgive den første Dag i det nye Skoleaar.

Examensschema.

Den skriftlige Del af Afgangsexamen afholdes Lørdagen den 29de Juni Kl. 4, Mandagen den 1ste Juli Kl. 8 og 4 og Tirsdagen den 2den Juli Kl. 4.

Skriftlig Aarsexamen afoldes:

Onsdagen den 3die Juli.

Kl. 11: 5te Kl. tysk Stil, 6te Kl. dansk Stil.
Kl. 2: 6te Kl. engelsk Stil, 5te Kl. dansk Stil.
Kl. 5: 3die Kl. dansk Stil.

Torsdagen den 4de Juli.

Kl. 2: 4de Kl. dansk Stil.
Kl. 5: 5te Kl. engelsk Stil.

Fredagen den 5te Juli.

Kl. 9: 6te Kl. tysk Stil.
Kl. 12: 2den Kl. Regning.
Kl. 1: 6te Kl. Regning.
Kl. 2: 4de Kl. Regning.
Kl. 5: 5te Kl. Regning.

Lørdagen den 6te Juli.

Kl. 8: 6te Kl. matematiske Opgaver.
Kl. 2: 3die Kl. Regning, 2den Kl. dansk Stil.

Afgangsexamens mundtlige Del.

Torsdagen den 4de Juli.

Kl. 5: Arithmetik — Historie.

Fredagen den 5te Juli.

Kl. 8: Dansk — Geometri.

Kl. 5: Geografi — Tysk.

Lørdagen den 6te Juli.

Kl. 10: Naturhistorie.

Aarsexamens mundtlige Del.

Mandagen den 8de Juli.

Kl. 8: 3die Kl. Dansk.

Kl. 9: 5te Kl. Dansk, 6te Kl. Naturhistorie.

Kl. 12: 4de Kl. Dansk, 2den Kl. Regning.

Kl. 2: 4de Kl. Dansk, 6te Kl. Engelsk.

Kl. 5: 5te Kl. Historie, 3die Kl. Geografi.

Tirsdagen den 9de Juli.

Kl. 8: 5te Kl. Matematik, 6te Kl. Geografi.

Kl. 9: 5te Kl. Religion,

Kl. 11: 4de Kl. Geografi, 3die Kl. Naturhistorie.

Kl. 1: 2den Kl. Dansk, 4de Kl. Regning.

Kl. 5: 3die Kl. Tysk.

Onsdagen den 10de Juli.

Kl. 9: 6te Kl. Religion.

Kl. 11: 2den Kl. Geografi, 6te Kl. Matematik.

Kl. 2: 3die Kl. Religion, 4de Kl. Naturhistorie.

Kl. 5: 4de Kl. Religion, 6te Kl. Dansk.

Torsdagen den 11te Juli.

Kl. 8: 3die Kl. Regning, 5te Kl. Tysk.

Kl. 10: 5te Kl. Naturhistorie.

Kl. 12: 4de Kl. Historie.

Kl. 2: 2den Kl. Religion, 4de Kl. Tysk.

Kl. 5: 6te Klasse Historie.

Fredagen den 12te Juli.

Kl. 8: 5te Kl. Geografi, 3die Kl. Historie.

Kl. 10: 4de Kl. Engelsk.

Kl. 12: Forberedelsesklassen i alle Fag, 2den Kl. Historie, 6te Kl. Tysk.

Lørdagen den 13de Juli Kl. 10 afholdes Prøve i Sang med hele Skolen, hvorefter Omflytningen sker.

Samme Dag Kl. 12 afholdes Optagelsesprøve. For de Elevers Vedkommende, der ikke kunne møde denne Dag, afholdes ogsaa Prøve Torsdagen den 15de Avgust Kl. 8. Ferien begynder Lørdagen den 13de Juli og varer til Torsdagen den 15. Avgust Kl. 9.

Til at overvære den mundtlige Del af Afgang- og Aarsexamen indbydes Elevernes Forældre og enhver, der interesserer sig for Skolen.

Aarhus, i Juni 1878.

P. B. Fenger,
Skolebestyrer.
